

DE BOOMKIKKER IN HET MERKSKE

ANKONA STUDIEDAG

11 februari 2023

Bart Hoeymans (Boswachter, Agentschap Natuur en Bos)

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

Vlaanderen
is natuur

Inhoud presentatie

- Het stroomgebied van het Merkske
- De amfibieën van het Merkske
- Stavaza boomkikker in Vlaanderen
- Het introductie project
- Monitoringstechnieken
- Resultaten
- Algemene richtlijnen beheer

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

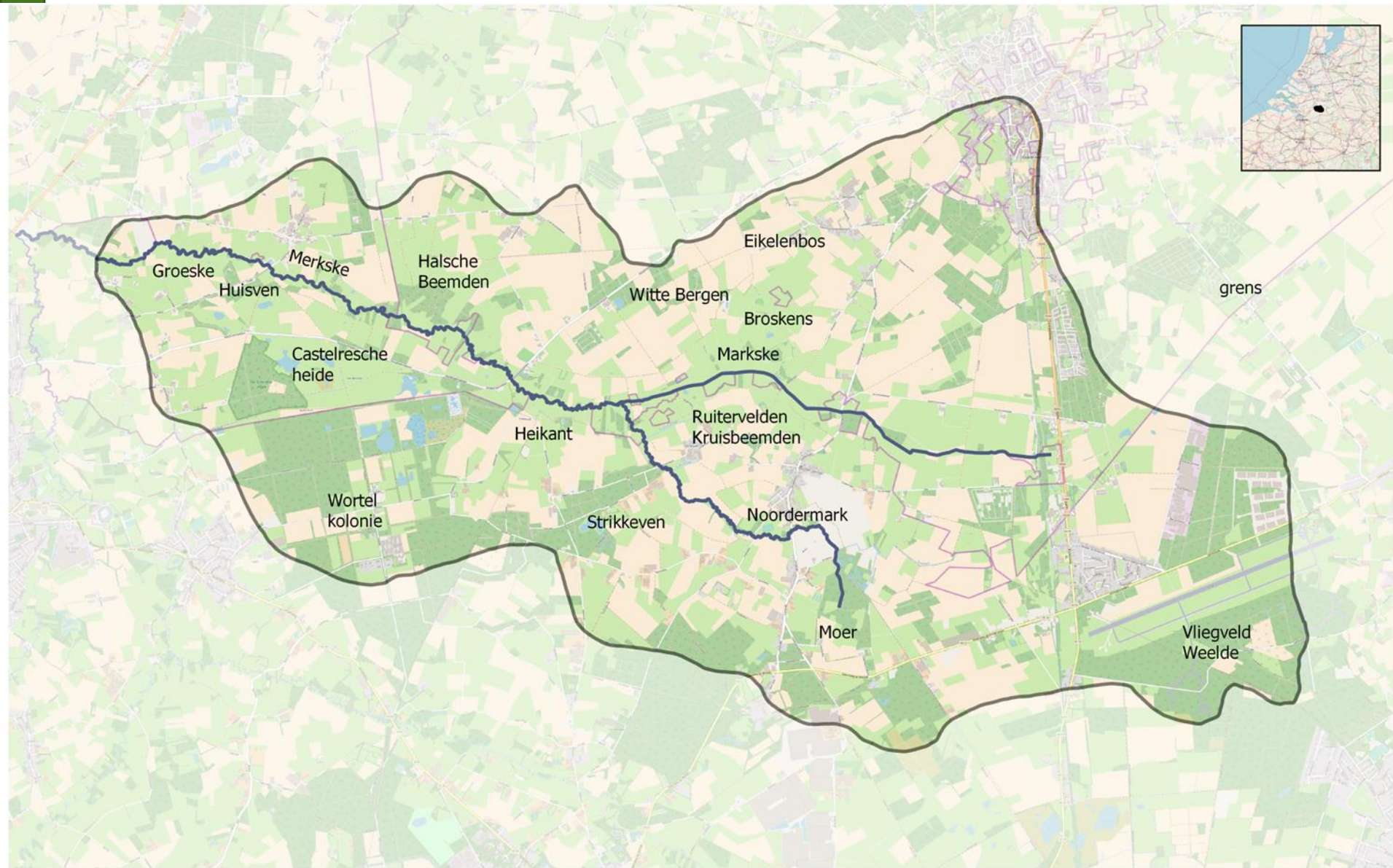

Het stroomgebied van het Merkske

Vlaanderen
is natuur

Enkele cijfers over het Merkske

Oppervlakte

Totale oppervlakte	6000 ha
Nederland	2800 ha
België	3200 ha
Natuurorganisaties	1900 ha

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

Beheerders

Nederland:

Staatsbosbeheer,
Waterschap Brabantse Delta

België:

Agentschap voor Natuur en Bos
Provincie Antwerpen
Natuurpunt

Belangrijkste leefgebieden

Merkske: 'blauwe' draad door het landschap

Kleinschalig agrarisch landschap met vele KLE's

- Kilometers houtkanten
- Kilometers zandpaden
- 200 poelen/vennen waarvan 70 in B (poelennetwerk van 40 nieuwe poelen in VL aangelegd tussen 2012 en 2015)

Bossen: alluviale bossen, broekbossen, multifunctioneel, ...

Graslanden: van droge schrale graslanden tot kletsnat laagveen.

Heide

Akkers

Compartimenten landschap van het UNESCO werelderfgoed Wortel Kolonie

Amfibieën van het Merkske

1. Alpenwatersalamander
2. Kamsalamander
3. Kleine watersalamander
4. Vinpootsalamander
5. Gewone pad
6. Bruine kikker
7. Poelkikker
8. (Bastaardkikker)

Geherintroduceerd

1. Boomkikker
2. Knoflookpad

Uitgestorven

1. Heikikker
2. Rugstreppad

Vlaanderen
is natuur

Stavaza boomkikker in Vlaanderen

Verspreiding 1975-1994

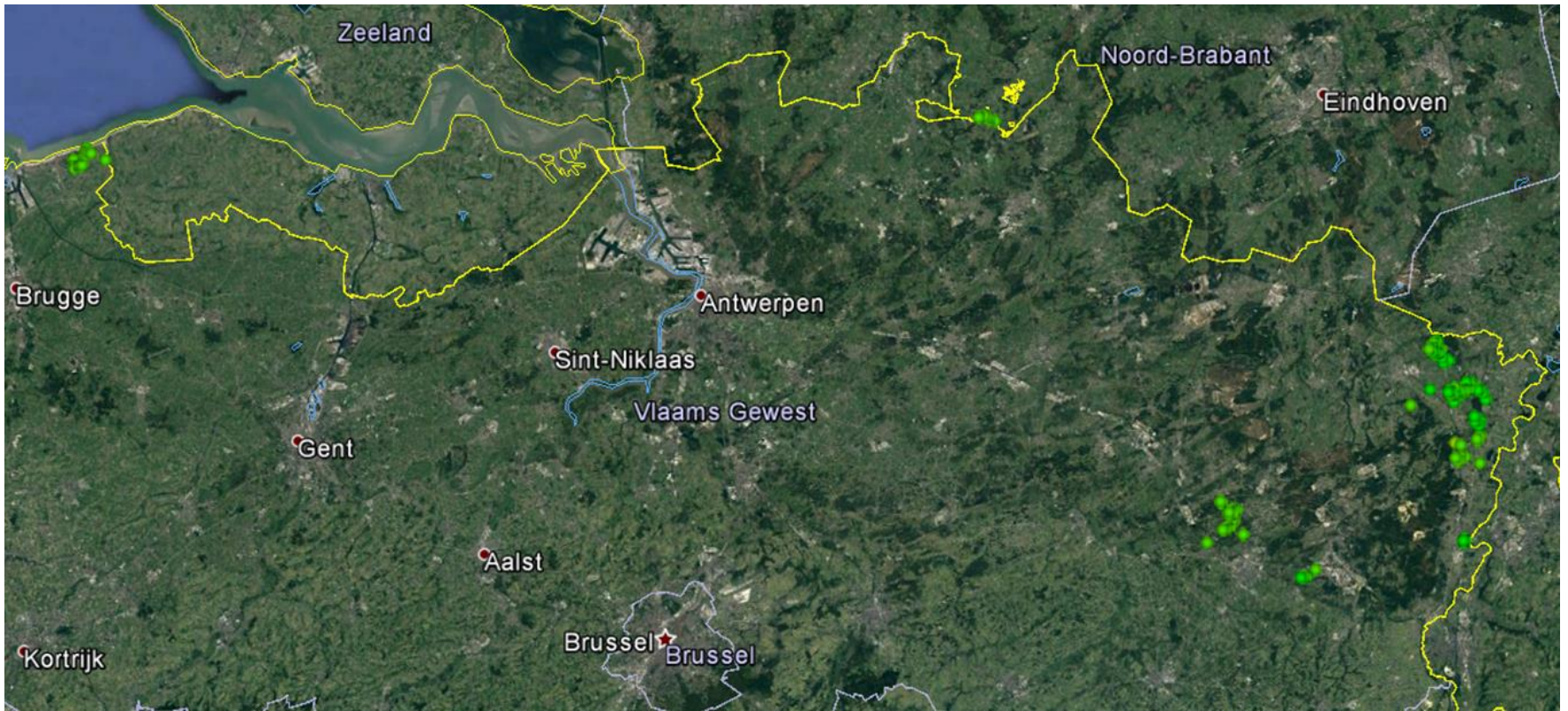

Verspreiding 2000

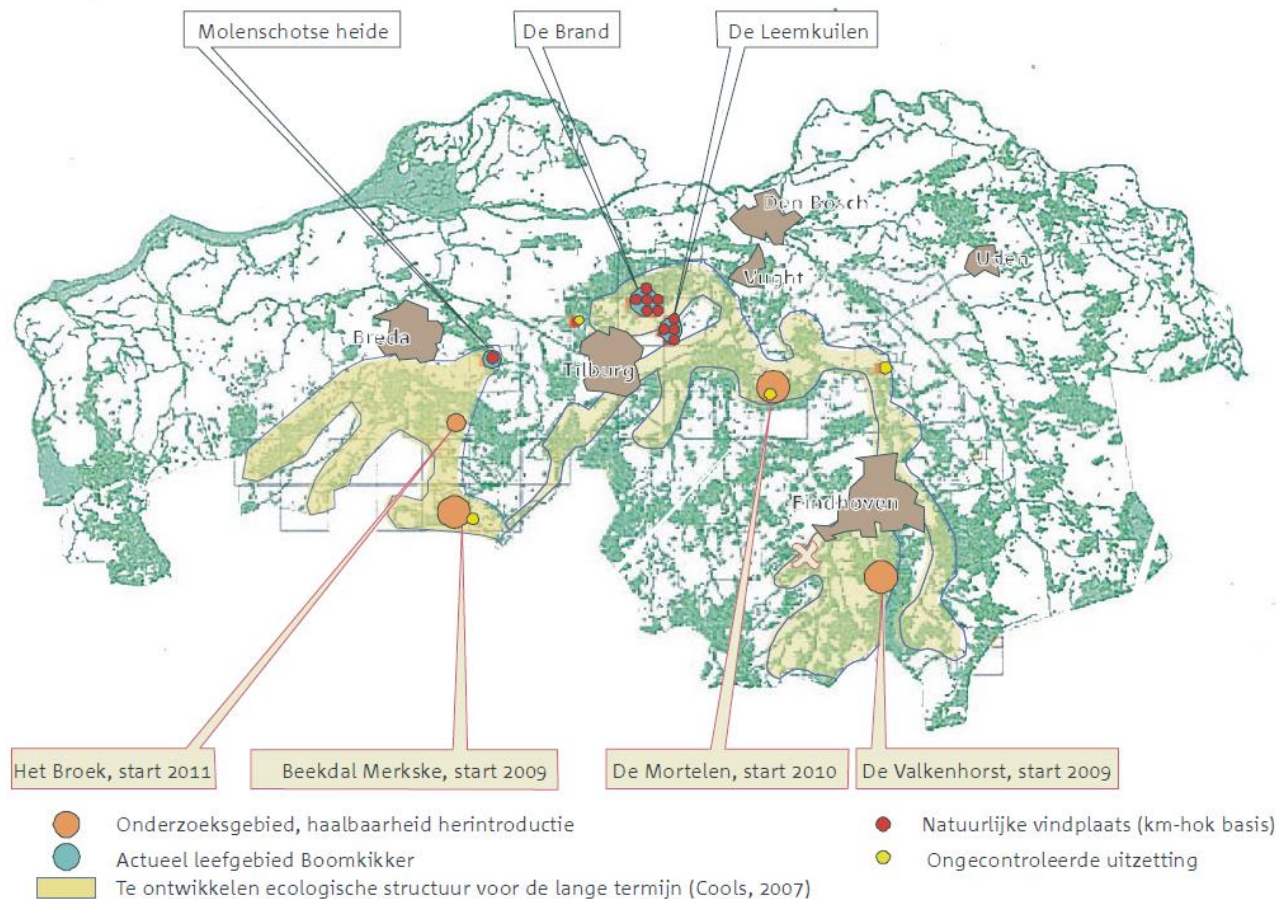

Verspreiding 2016

Het herintroductieproject

- Landschap is terug geschikt gemaakt (gestart aan NL zijde) na het uitsterven van de soort in het Merkske (midden jaren 80)
- Herintroductie onderdeel van groter project in Noord Brabant getrokken door studiebureau natuurbalans-Limes Divergens BV (basisrapport 'Help de boomkikker uit de Brand')

- Dieren uitgezet gedurende 6 jaar (2009 tot 2014)
- Ieder jaar zijn er tussen 300 en 350 juveniele kikkertjes uitgezet. sporadisch aangevuld met enkele volwassen dieren (geen larven).
- Opkweek van ei tot juvenielen door Ben Crombaghs
- Bronpopulaties t.e.m. 2011 uit Noord Brabant, later ook uit andere provincies (vnl. Gelderland) i.v.m. fitness

Monitoringstechnieken

1. Kooractiviteit
Vanaf half april tot eind mei.

Vlaanderen
is natuur

2. Onderzoek naar larven (steeknet) Van half juni tot begin juli.

Vlaanderen
is natuur

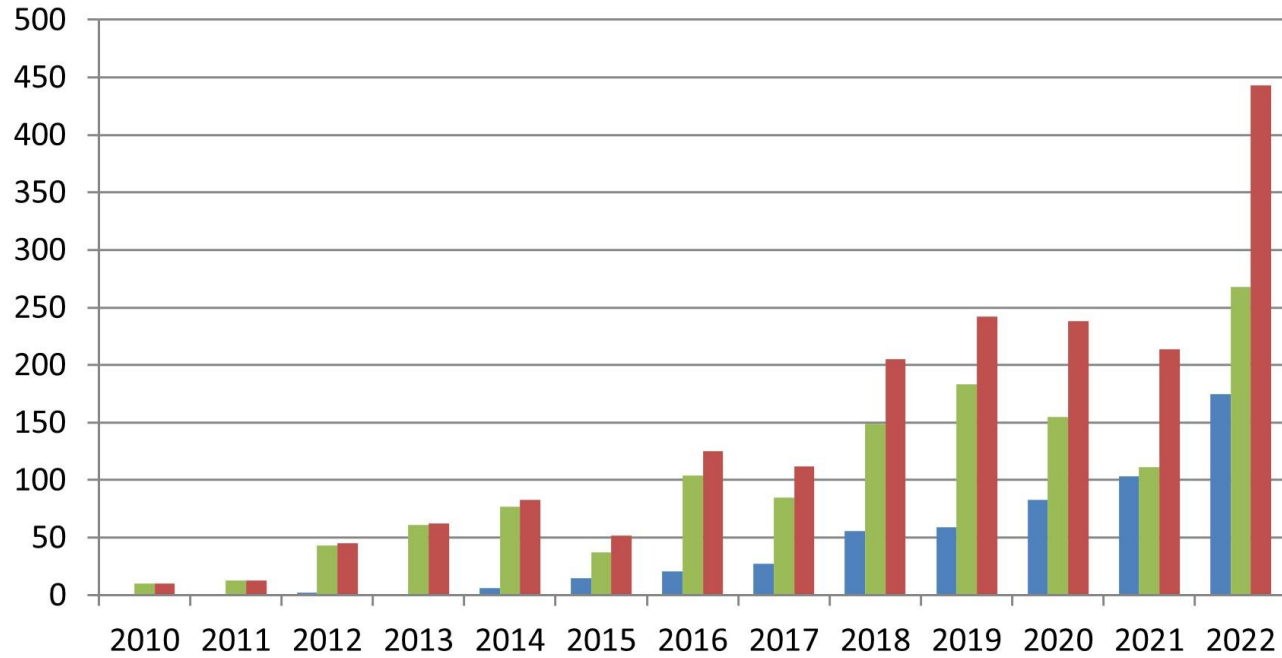

3. Onderzoek naar landbiotoop (zonnende dieren in struweel)
Vanaf half juli tot half september (best 2de helft augustus)

Resultaten

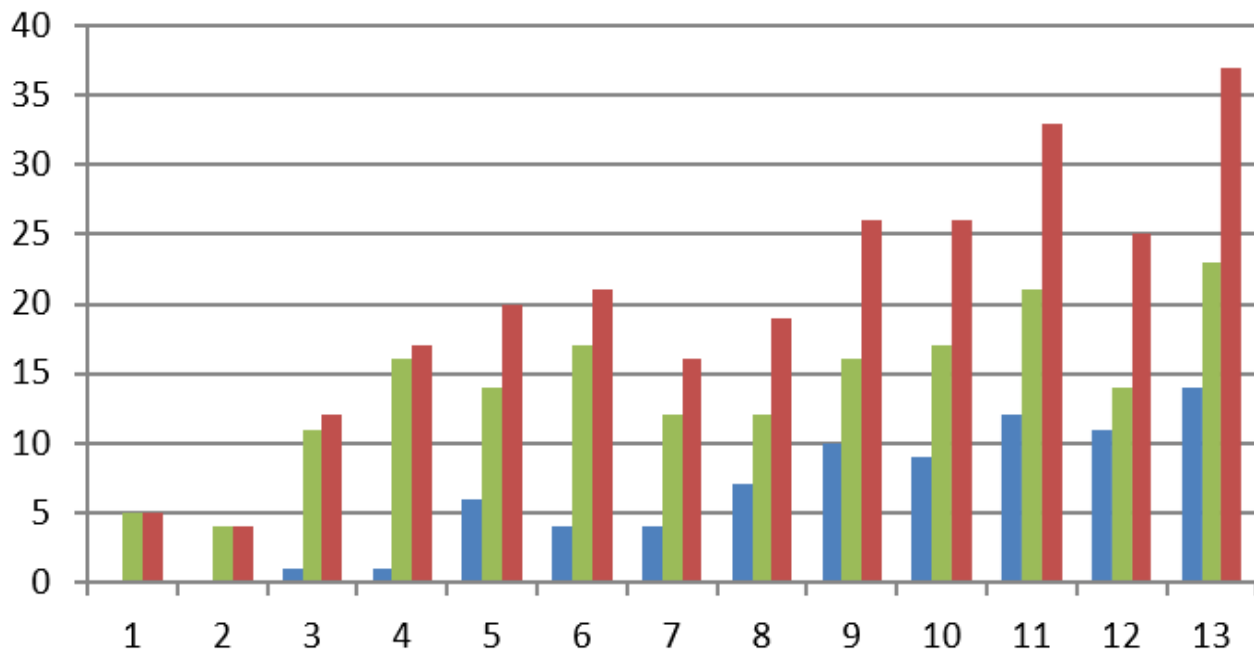
Kooractiviteit

Kooractiviteit ontwikkeling			
	België	NL	TOTAAL
Jaar	Aantal	Aantal	Aantal
2010	0	10	10
2011	0	13	13
2012	2	43	45
2013	1	61	62
2014	6	77	83
2015	15	37	52
2016	21	104	125
2017	27	85	112
2018	56	149	205
2019	59	183	242
2020	83	155	238
2021	103	111	214
2022	175	268	443

Kooractiviteit: totaal aantal poelen

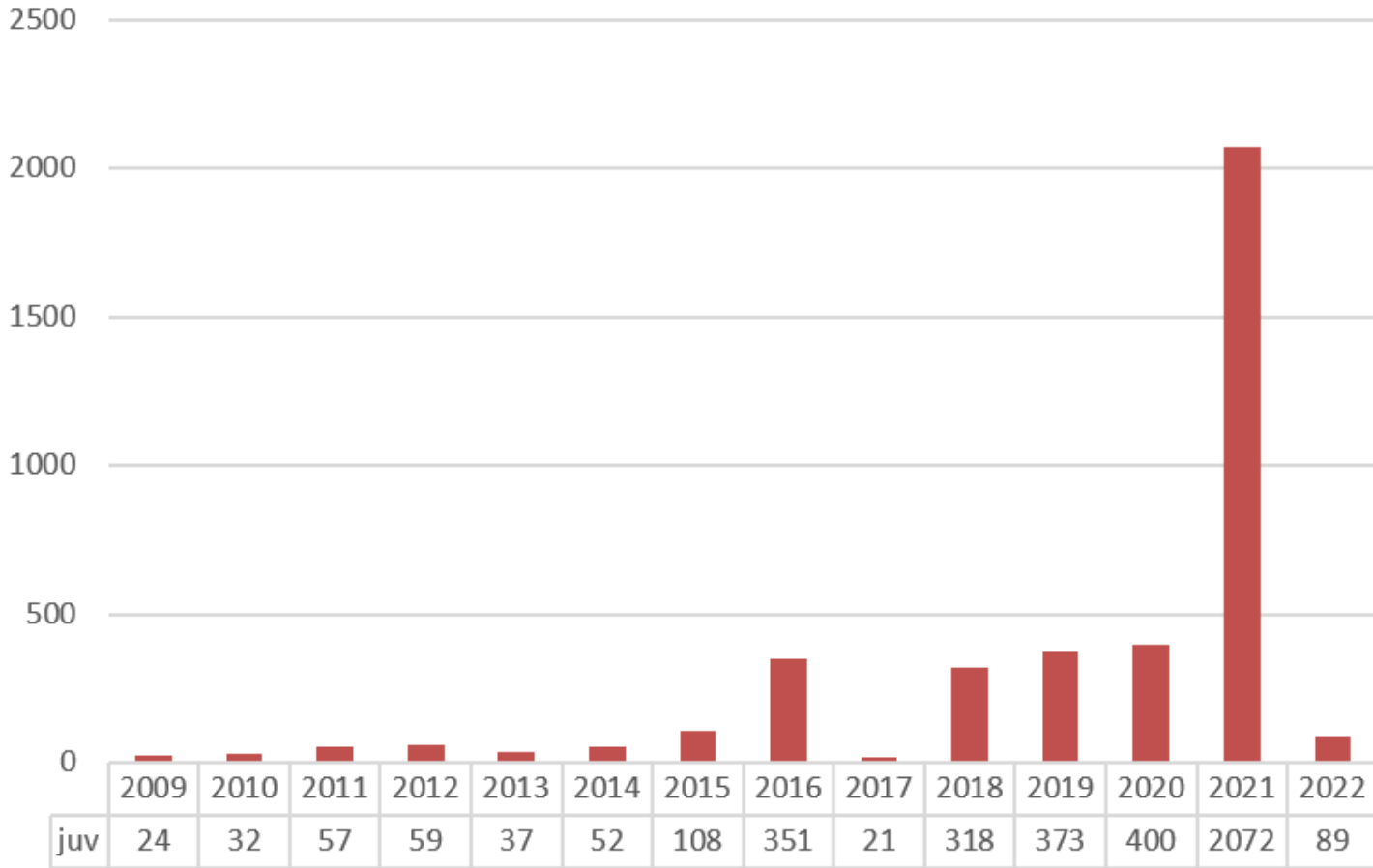

Kooractiviteit: totaal aantal poelen			
Jaar	België	Nederland	Aantal
2010	0	5	5
2011	0	4	4
2012	1	11	12
2013	1	16	17
2014	6	14	20
2015	4	17	21
2016	4	12	16
2017	7	12	19
2018	10	16	26
2019	9	17	26
2020	12	21	33
2021	11	14	25
2022	14	23	37

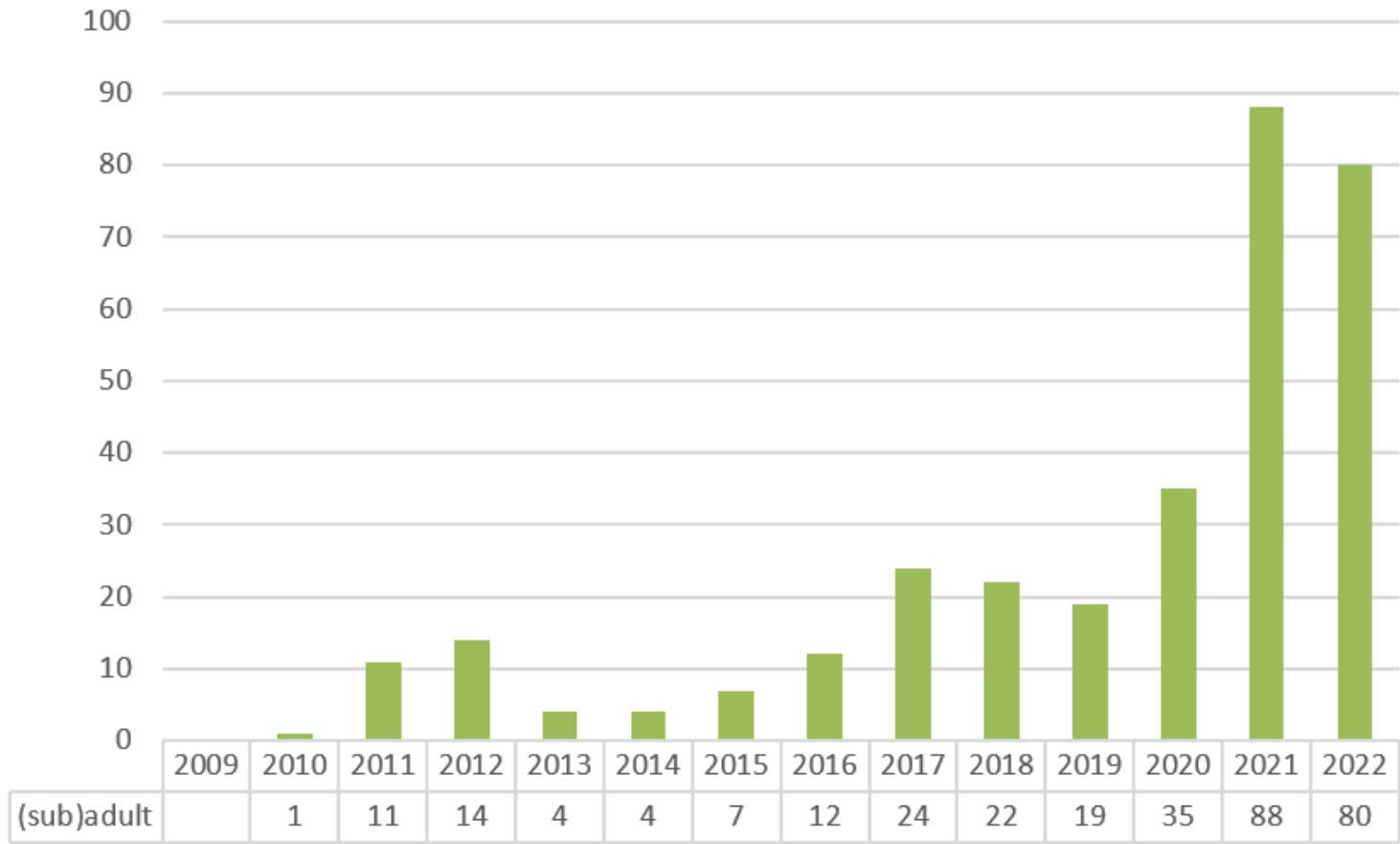

dieren landhabitat juv.

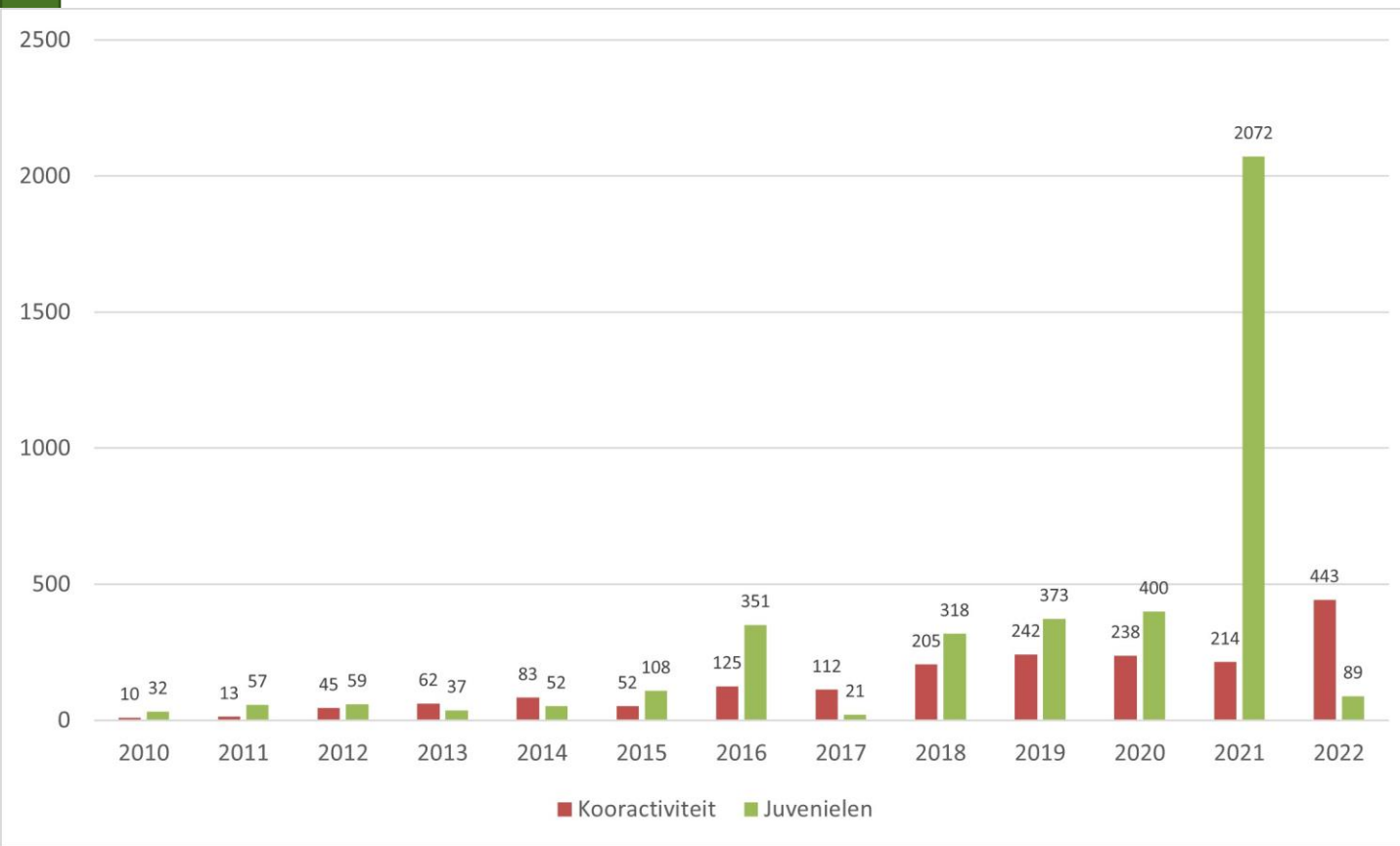

dieren landhabitat ad.

Populatieontwikkeling: kooractiviteit en juvenielen.

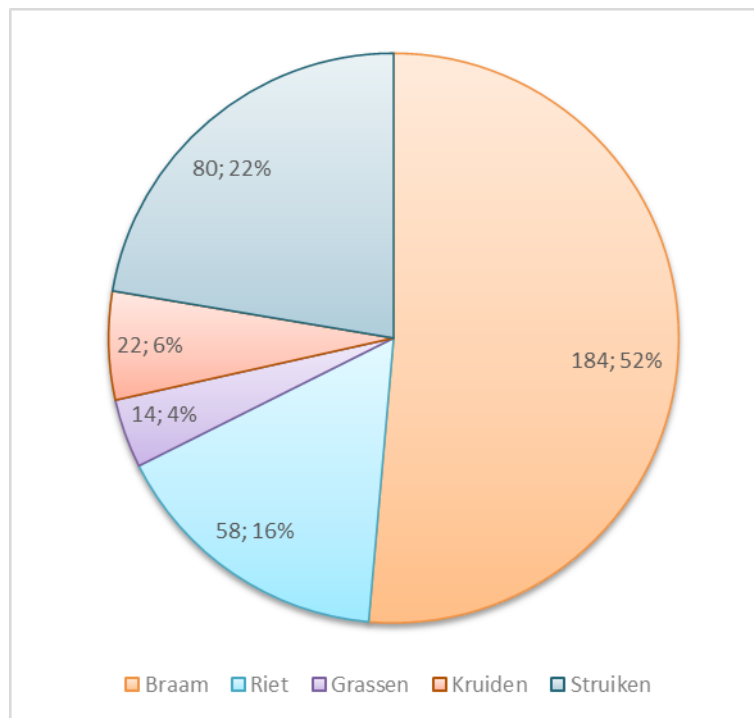
	Kooractiviteit	Juvenielen
2010	10	32
2011	13	57
2012	45	59
2013	62	37
2014	83	52
2015	52	108
2016	125	351
2017	112	21
2018	205	318
2019	242	373
2020	238	400
2021	214	2072
2022	443	89

Landhabitat: gebruik plantensoorten

kleine steekproef in 2021

Gebruikte plantensoorten landhabitat (Vlaanderen)			
Plantensoort	Juveniel	(Sub)adult	Totaal
Braam	165	19	184
Riet	57	1	58
Grassen	14	0	14
Kruiden	22	0	22
Struiken	79	1	80
			358

Vlaanderen
is natuur

Algemene richtlijnen beheer

Aandachtspunten voortplantingswater

(voortplanting en overwintering)

- Omvang poel → hoe groter hoe beter (in Merkske rond 500m²)
- Vis → ALTIJD ongunstig
- Ph → neutraal (lage ph is ongunstig)
- Periodieke droogval → (meestal) gunstig
- Waterplanten → gunstig
- Trofiegraad → Mesotroof (eutroof en hypertroof ongunstig)
- Verlanding → ongunstig
- Sliblaag → ongunstig
- Schaduw → ongunstig
- Betreding vee → ongunstig

Aandachtspunten landhabitat

(foerageergebied en overwintering)

- Afstand voortplantingswater landhabitat
- Opgaande vegetatie rond poel
- Struweel, ruigte, ...
- Hoge biomassa aan voedsel
- Rommeligheid rond poel
(Takkenhoop, stenen, ...)

→ zo klein mogelijk

→ gunstig

→ gunstig

→ noodzakelijk

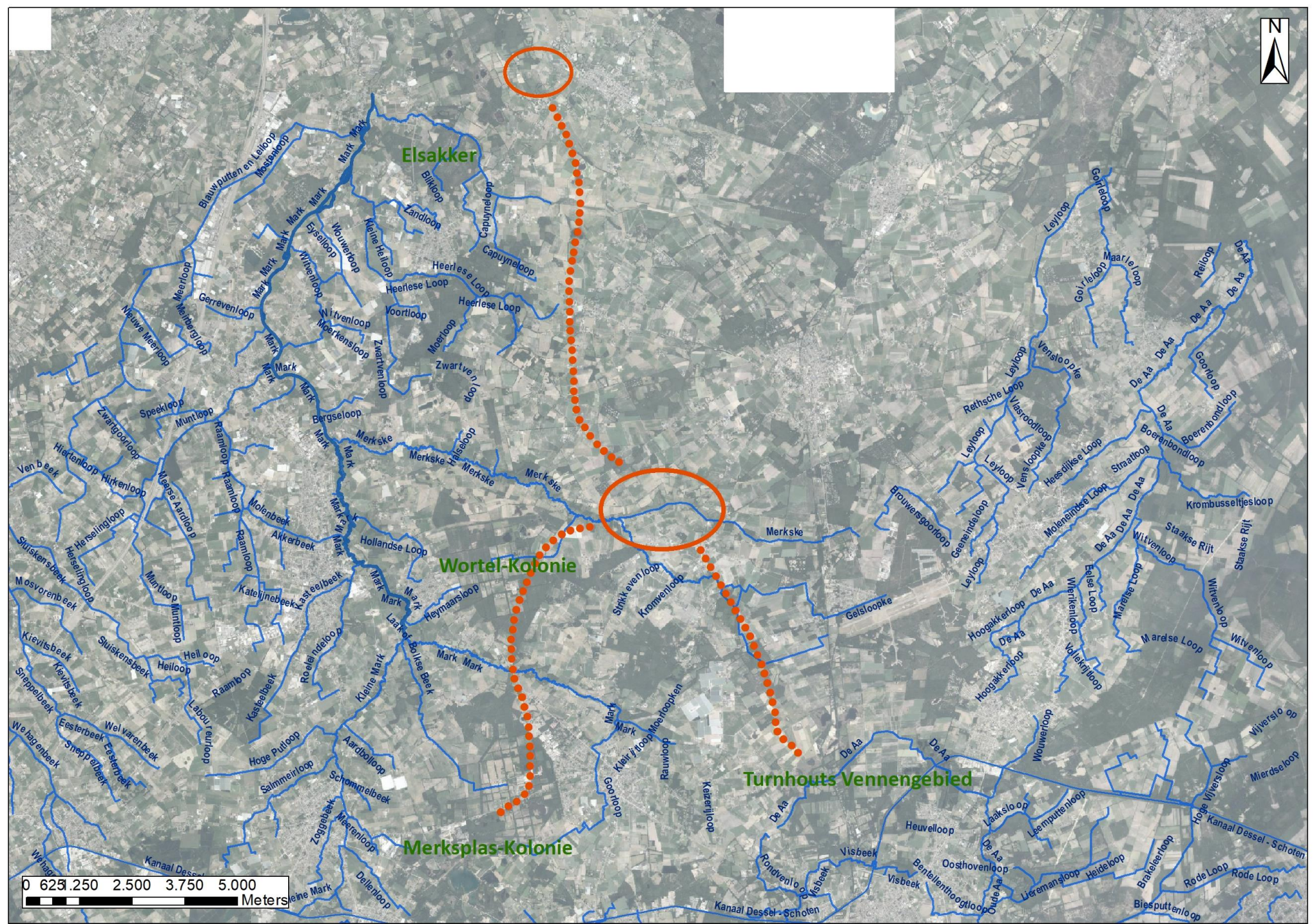
→ gunstig (dekking en overwintering)

Vlaanderen
is natuur

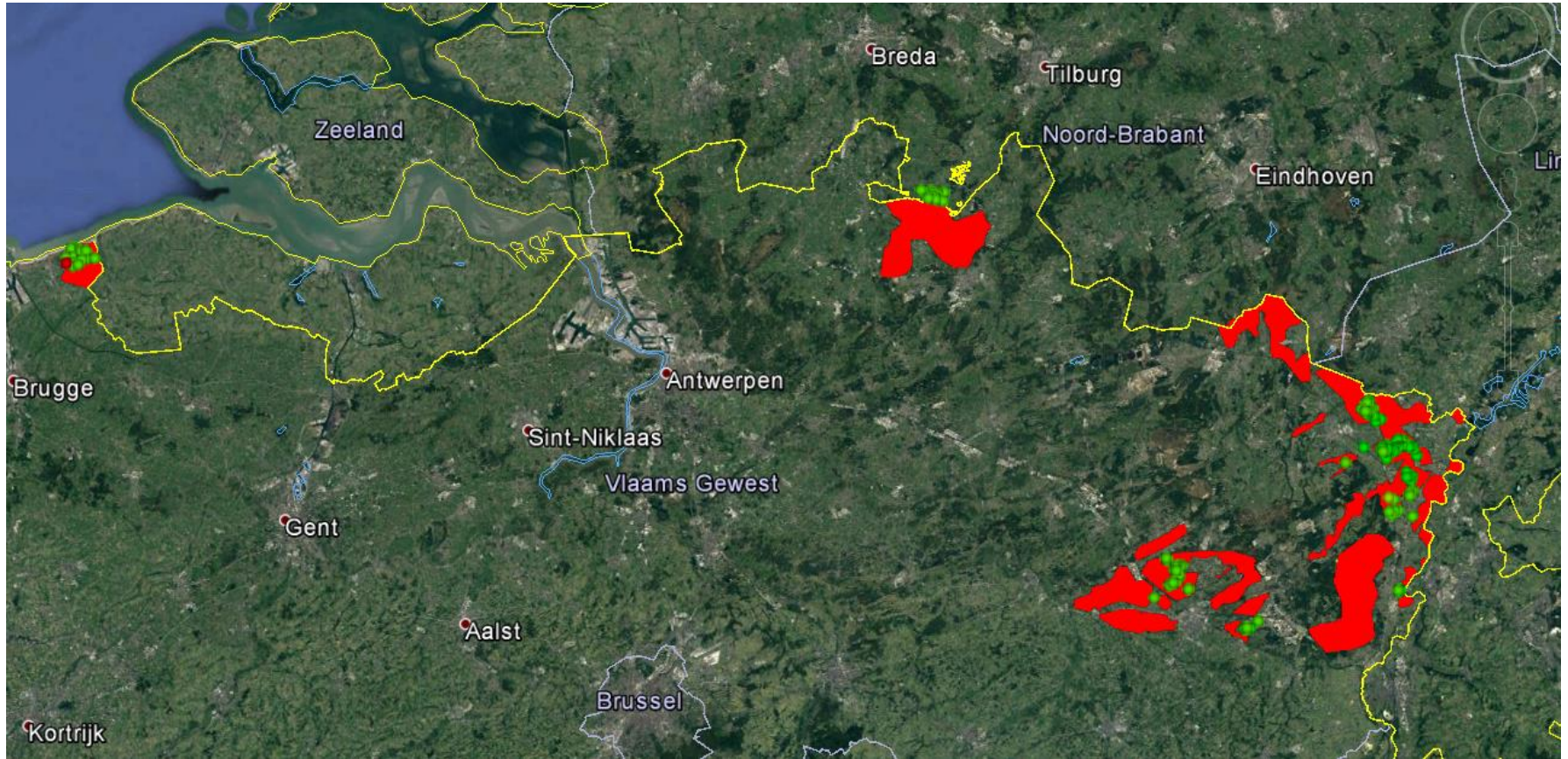

Toekomstige verspreiding populatie van het Merkske?

Toekomstige verspreiding Vlaanderen?

Vraagjes?

